

STANOVISKO VLÁDY

**k návrhu poslanců Marka Bendy, Ondřeje Veselého, Patrika Nachera, Mikuláše Ferjenčíka, Mariana Bojko, Leo Luzara, Dominika Feriho, Věry Kovářové a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění zákona č. 183/2017 Sb.
(sněmovní tisk č. 87)**

Vláda na své schůzi dne 14. března 2018 projednala a posoudila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění zákona č. 183/2017 Sb., a vyslovila s ním **nesouhlas** zejména z následujících důvodů:

1. Zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek je aktuálně účinný pouze devět měsíců a v rámci legislativního procesu byl podroben velmi široké společenské diskusi, při níž docházelo k názorovým střetům skupin hájících ústavně zaručená práva vlastnit majetek a svobodně podnikat na straně jedné a práva na ochranu zdraví a uspokojivé pracovní podmínky na straně druhé. Návrh byl nakonec schválen ve formě rozsáhlého zákazu kouření ve veřejně přístupných prostorách a především úplného zákazu kouření ve stravovacích zařízeních. Vláda si je vědoma, že při řešení dané otázky nelze dosáhnout absolutního konsensu, ale je toho názoru, že s ohledem na princip právní jistoty není vhodné v tak krátkém časovém rozmezí zvolený přístup měnit. Zároveň vláda konstatuje, že z obsahu důvodové zprávy k předloženému poslaneckému návrhu zákona je zřejmé, že vypracování tohoto návrhu zákona naopak nepředcházela důkladná analýza stávajícího stavu, na jejímž základě by bylo možné posoudit nezbytnost a vhodnost navrhovaných změn a jejich dopady.
2. Vláda upozorňuje, že navrhované změny týkající se zákazu kouření jsou v rozporu s jedním z hlavních cílů zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, kterým je ochrana veřejného zdraví před škodlivými účinky tabákového kouře. Tyto změny nejsou v souladu ani s čl. 8 Rámcové úmluvy Světové zdravotnické organizace o kontrole tabáku, publikované pod č. 71/2012 Sb. m. s., z něhož vyplývá závazek České republiky zajistit komplexní ochranu před expozicí tabákovému kouři na veřejných a

dalších místech. V této souvislosti je třeba rovněž zdůraznit, že právo na ochranu zdraví je jedním ze základních lidských práv. Jakékoliv výjimky v podobě prostor vyhrazených ke kouření nejsou efektivním řešením, které by zcela zajišťovalo ochranu před expozicí tabákovému kouři. Proto jsou i stávající výjimky umožňující kouření ve vyhrazeném stavebně odděleném prostoru omezeny zákonem o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek na minimum míst.

3. Vláda dále upozorňuje, že navrhovaná právní úprava by mohla oproti současné situaci ve svých důsledcích vést ke snížení dostupnosti stravovacích služeb v menších obcích ve venkovských oblastech, kde budou převládat malá stravovací zařízení, v nichž podle návrhu bude kouření povoleno (aniž by v nich byla zřízena kužárna) za podmínky vyloučení možnosti podávat jídlo.
4. Návrh zákona podle názoru vlády vykazuje i podstatné nedostatky právní povahy.
 - a) Požadavky, které má splňovat kužárna, jsou vymezeny nedostatečně. Chybí především stavebně technické požadavky na uzavřenost prostoru kužárny a na větrání do prostor mimo stavbu. Navrhovatelé se nevyřádali se skutečností, že v zákoně o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek již je v ustanovení § 10 upraven „stavebně oddělený prostor vyhrazený ke kouření“, pro který jsou stanoveny podstatně přísnější a jasně definované požadavky. Podle předloženého poslaneckého návrhu by tak byl v zákoně upraven dvojitý právní režim pro zřizování prostor vyhrazených ke kouření. V případě kouření ve veřejnosti volně přístupném vnitřním prostoru, tranzitním prostoru mezinárodního letiště a ve zdravotnickém zařízení (týká se uzavřeného psychiatrického oddělení nebo jiného zařízení pro léčbu závislostí) by nadále platil požadavek na zřízení stavebně odděleného prostoru vyhrazeného ke kouření podle stávajícího § 10, naproti tomu v případě kouření ve vnitřním prostoru provozovny stravovacích služeb a všech typů sportovišť a ve vnitřním zábavním prostoru by stačilo zřídit kužárnu podle nově navrhovaného § 8 odst. 3 za méně přísných podmínek. S dvojitým podstatně rozdílným vymezením požadavků na prostory vyhrazené ke kouření nelze podle názoru vlády souhlasit.
 - b) Cílem zákonné úpravy je chránit osoby před kouřem z kužárkům vymezených prostor, a to bez ohledu na to, zda se nacházejí například ve veřejnosti volně přístupném prostoru nebo ve vnitřním prostoru stravovacích služeb. V předloženém návrhu jsou pro vymezení prostoru kužárny použity pojmy „veřejně přístupný prostor“ a „pracoviště“. Ve vztahu k vnitřnímu prostoru provozovny stravovacích služeb a sportovišť a vnitřnímu zábavnímu prostoru, a to i s ohledem na variabilitu typů

těchto zařízení, není zřejmé, co má být pro vymezení prostoru kuřárny považováno za veřejně přístupný prostor a co za pracoviště; rovněž není zřejmé, kdy je pro tento účel určující veřejně přístupný prostor a kdy prostor pracoviště. Pro účely kontroly tak bude obtížné stanovit jednotný postup pro posouzení, zda prostor kuřárny je vymezen v souladu se zákonem, a obdobný problém budou mít i provozovatelé uvedených zařízení při vymezení prostoru kuřárny.

- c) V návrhu je upraven zákaz podávání jídla, avšak stávající právní úprava pojem „jídlo“ nepoužívá a rovněž ani v návrhu není blíže definovaný. Pro účely stravovací služby zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, definuje pojem „pokrm“, kterým se rozumí potravina včetně nápoje. V návrhu rovněž chybí úprava povinnosti označit kuřárnu jako prostor, v němž je kouření povoleno, a úprava sankce za porušení této povinnosti.
5. V navrhovaném ustanovení § 8 odst. 3 písm. b) použitý pojem „malé stravovací zařízení (hospody, bary)“ stávající právní úprava nepoužívá a ani v předloženém návrhu není nijak blíže definován. Lze se tak pouze domnívat, že malým stravovacím zařízením se rozumí provozovna stravovacích služeb definovaná v § 2 písm. i). Rovněž není zřejmé, co se rozumí „licencí k podávání alkoholu“. Opět se lze pouze domnívat, že touto licencí se rozumí koncese na prodej lihovin podle živnostenského zákona. Pro vymezení malého stravovacího zařízení je rozhodná plocha určená pro zákazníky, aniž by bylo blíže stanoveno, co lze do této plochy zahrnout. Naproti tomu ve výše uvedeném případě kuřárny se vychází z celkové plochy veřejně přístupného prostoru. Pro účely kontroly tak bude obtížné stanovit jednotný postup pro posouzení, zda jsou splněny podmínky, aby provozovna stravovacích služeb mohla být považována za malé stravovací zařízení. V návrhu dále chybí úprava povinnosti označit malé stravovací zařízení jako prostor, v němž je kouření povoleno, a úprava sankce za porušení této povinnosti. V návrhu rovněž chybí bližší odůvodnění, proč jako kritérium pro vymezení malého stravovacího zařízení byla konkrétně zvolena plocha určená pro zákazníky o velikosti 80 m² a nikoli menší nebo větší.
6. Návrh do zákona doplňuje ustanovení § 8 odst. 5, které nově vymezuje vnitřní prostor provozovny stravovacích služeb a sportoviště a vnitřní zábavní prostor. Jedná se tak o speciální úpravu ve vztahu ke stávajícímu obecnému vymezení vnitřního prostoru v § 2 písm. j) zákona. Zatímco stávající vymezení vnitřního prostoru se opírá o stavební zákon, navrhovanou úpravu lze považovat za speciální i ve vztahu ke stavebnímu zákonu, aniž by však blíže definovala podmínky, za nichž lze považovat prostor za obestavěný, zastřešený nebo uzavřený. S dvojnásobně rozdílným vymezením vnitřního prostoru

pro účely zákona, a to v platném ustanovení § 2 písm. j) a nově navrhovaném ustanovení § 8 odst. 5, nelze souhlasit. Vláda kromě toho upozorňuje, že předzahrádky, prostory pod pergolami a podobné prostory nejsou považovány za vnitřní prostory, na něž by se vztahoval zákaz kouření, ani podle stávající právní úpravy.

7. Vláda doporučuje Poslanecké sněmovně, aby při dalším projednávání návrhu zákona vzala v úvahu také skutečnost, že Ústavní soud doposud nerozhodl o návrhu skupiny senátorů na zrušení některých ustanovení zákona č. 65/2017 Sb., včetně zákazu kouření ve vnitřním prostoru provozovny stravovacích služeb a zákazu prodeje nebo podávání alkoholického nápoje osobě, o níž lze důvodně předpokládat, že alkoholický nápoj vzápětí požije a následně bude vykonávat činnost, při níž by vzhledem k předchozímu požití alkoholického nápoje mohla ohrozit zdraví lidí nebo poškodit majetek. Rozhodnutí Ústavního soudu v této věci (jde o sp. zn. Pl. ÚS 7/17) bude mít zásadní význam pro další úvahy vlády o případných změnách zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek.